

Nu skal der lukkes af

SPORT: Hobro skal forsøge at holde målet rent for første gang i sæsonen i aften i Esbjerg. **Side 24**

Næse for næste træk

NAVNE: Forhenværende borgmester i Hals Kommune Bent Sørensen fylder lørdag 75 år. **Side 8**

NORDJYSKE

FREDAG 19. oktober 2018

ERHVERV • KULTUR • DEBAT • NAVNE • RADIO-TV • SPORT

2

Trampedach: Mørkets maler

ANMELDELSE: I Kunstens mørke kælder kan man se en udstilling med Trampedachs mørke kunst. Det er stor kunst, men ikke altid rar kunst.

Side 6-7

Efterårsferie/
**Sælsomme
oplevelser**

 **NORDSOEN
OCEANARIUM**

oceanarium.dk
facebook.com/ekspedition

Willemoesvej 2 | DK 9850 Hirtshals | T: +45 9894 4444

Platform4 runder et skarpt hjørne

JUBILÆUM: Platform4, der er et eksperimenterende kulturhus drevet af frivillige, fylder 10 år i dag. Dagen fejres med en stor fest i tivolis gamle bygninger i Karolinelund, hvor blandt andet husets tidligere og nuværende DJ's står for underholdningen.

Længslernes skyggesider

KUNST

"Kurt Trapedach – Møder i mørket"

★★★★☆

Året efter Kurt Trapedachs død - i 2014 - viste Randers Kunstmuseum og Brandt i Odense i fællesskab en stor retrospektiv udstilling med ham, men Kunsten sætter lige nu fuld fokus på hans værker fra 60'erne og 70'erne.

Udstillingskataloget er faktisk en hel bog mere end et omslag, der bringer én lige lukt tilbage til 70'ernes hessiantapeter, og det er også de dunkle og halvmørke år fra dengang, som udstillingens værker stammer fra. Endda vist i Kunstens mørke kælder. Det kan lyde deprimerende, og det er det også, men ikke udelukkende. Der er noget håbefuldt i de længsler og det mørke, som Kunsten viser.

Det handler om at genfortælle fortiden, så både den og Kurt Trapedachs (1943-2013) kunst på ny bliver aktuel. Og det sker hovedsageligt i portrættet. Og det er som altid kunstnerens eget ansigt og portræt det handler om. Så det handler om først at se, derefter indse og til sidst få indsigt.

Det er ikke bare en slags datidens selfies, vi møder på udstillingen. Det er først og fremmest en søgen efter indsigt i mennesket og dets tilværelse til alle tider.

Denne søgen ses tydeligt i alle disse værker, hvor eksistentiel ensomhed og en længsel efter noget andet og ikke mindst den anden, er bemærkelsesværdigt aktuelt. En tur ned i kælderen og længslernes skyggeside brænder sig fast i sindet. Og det er til tider smertefuld at være vidne til. Selvom der også er noget håbefuldt i de længsler og det mørke.

Der er noget Rembrandtsk over mørket og lyset i hans værker. Noget, der ikke blot fremhæver skyggerne, men også lysets helende virkning midt i alt det hele. Trapedach sagde selv: "Jeg maler altid, som jeg har det. Og jeg har det ikke altid lige godt".

Det mærkes.

"Telefonboksen" (1977) tilhører Randers Kunstmuseum: En daglig situation, der ikke længere eksisterer, men alligevel så genkendelig, når man står over for figurene 1:1.

Trapedach skildrede i de år livet og den moderne tilværelse i både malerier og skulpturer, der umiddelbart spejler dagligdagen og almenlydige, eksistentielle vilkår og følelser, som alle kender til: Hvor kommer vi fra? Hvem er vi? Og hvor skal vi hen?

Skulpturerne er virkelig dem, der rykker mest. De er så meget deres tid, især i kraft af hår og beklædning, men alligevel så familiære og tidsvarende, at de fysisk mærkes, når man står over for dem 1:1. Værkerne er hver på deres måde meget solidariske med mennesket.

Værkerne er iscenesat, så man ledes rundt i halvmørket, og man står ansigt til ansigt med kunstneren i værkerne, eller nogen, der ligner én selv ved busstoppestedet, eller når man er 13 til bords. Eller som i skulpturen "Morgen" (fra 72-73), hvor manden er ved at rejse sig fra lejet, hvor den rygvedte kvinde stadig ligger.

Er det romantisk, eller er det dagen derpå?

Med Edvard Munchs maleri af samme navn (fra 1884) og maleriet "Marats død" (1907) in mente, sætter det tanker i gang. Billeder, som måtte have været Trapedach bekendt. Samtidig kan du komme i tanke om, hvordan han selv i 2013 stod op af sengen og døde, mens han var i færd med at tage tøjet på. Så "Morgen" byder på en virkelig fantasirejse.

De viste skulpturer er udstillingens største aktiv. De står der, som en næsten forklarende kommentar til malerierne. Det er udstillingens store force.

En række buster eller ansigter i bronze er også med. Deres form og fragmentariske opbygning giver mindelse om oldtidens egyptiske kunst og Giacometti. De er elegante. Udstillingen undersøger også datidens rockmusik, dens betydning i de år og dens indflydelse på

"Nadverbillede" er fra 1969.

Trapedachs kunst, men også for hans selvforståelse.

Udstillingen kommer i det hele taget rundt og ned i dybden med denne periode og kunstneren selv. Og viser at han var og er et vigtigt navn i moderne dansk kunst.

På flere måder står han som inkarnationen af den egensindige og originale kunstner, der gennem hele sin karriere skabte sin egen vej uden om konventionerne og tidens smag.

Han opnåede efterfølgende stor succes i en tid, hvor

det abstrakte og nonfigurative maleri dominerede kunstscenen. Han fastholdt et figurativt billedsprog, hvad enten det kom til udtryk gennem ekspressive selvportrætter eller hyperrealistiske skulpturer, der i farten ligner almindelige

Kroke spiller klezmer

TRIO: Den polske trio Kroke spiller lørdag aften 20. oktober jødisk klezmer-musik på Huset, Aalborg, De tre musikere Tomasz Kukurba, bratch, violin & vokal, Jerzy Bawol, harmonika og Tomasz Lato, kontrabas, stammer alle fra byen Krakow - på jiddisch Kroke. Klezmer med lån fra jazz og klassisk.

Tag ansvar

FAGBOG

"Demosthenes' filippiske taler. Hagl over Hellas".

★★★★☆

Hvordan står det til med demokratiet? Hvordan forsvares man det mod både ydre og indre fjender? Populisme, autoritære ledere, kritik af pressen, hastige folkestemninger, der virker uigennemtænkte, fortsæt selv listen.

Demokrati kræver demokratisk indstillede borgere, og et demokratisk samfund er andet og mere end et stemmeafgivningsritual hvert fjerde år.

Hvis man er optaget af demokratiets tilstand, er denne bog måske noget. Den er ganske original, og dens tekster er ikke tidligere udgivet på dansk i samlet form. Den kræver dog en del af læseren, for den udspiller sig i det fjerde før-kristne århundrede, og den giver et direkte og hæsblæsende møde med en retorik på de høje nagler.

Først tiden: De gamle i Athen opfandt demokratiet i en version, som varede næsten to århundreder. Vi kender en del til forholdene, og det datidige system er godt undersøgt af forskerne. Demokratiets første periode faldt sammen med den græske kulturs blomstring i kunst, litteratur, videnskab og filosofi, og mange læsere har mødt den kultur, f. eks. i gymnasiets undervisning i oldtidskundskab.

Men teksterne i denne bog stammer fra demokratiets krise 100 år senere, og særligt de storpolitiske forhold er krævende at forstå.

De frie græske bystater blev i stigende grad presset af den ambitiøse kong Filip fra Makedonien (Aleksanders far), og det er fra ham, talerne har fået betegnelsen "filippiske". Hans autoritative militærmagt udmanøvrerede lidt efter lidt demokratiene, og dette forløb kan man følge i hovedmodstanderen Demosthenes' bevarede taler.

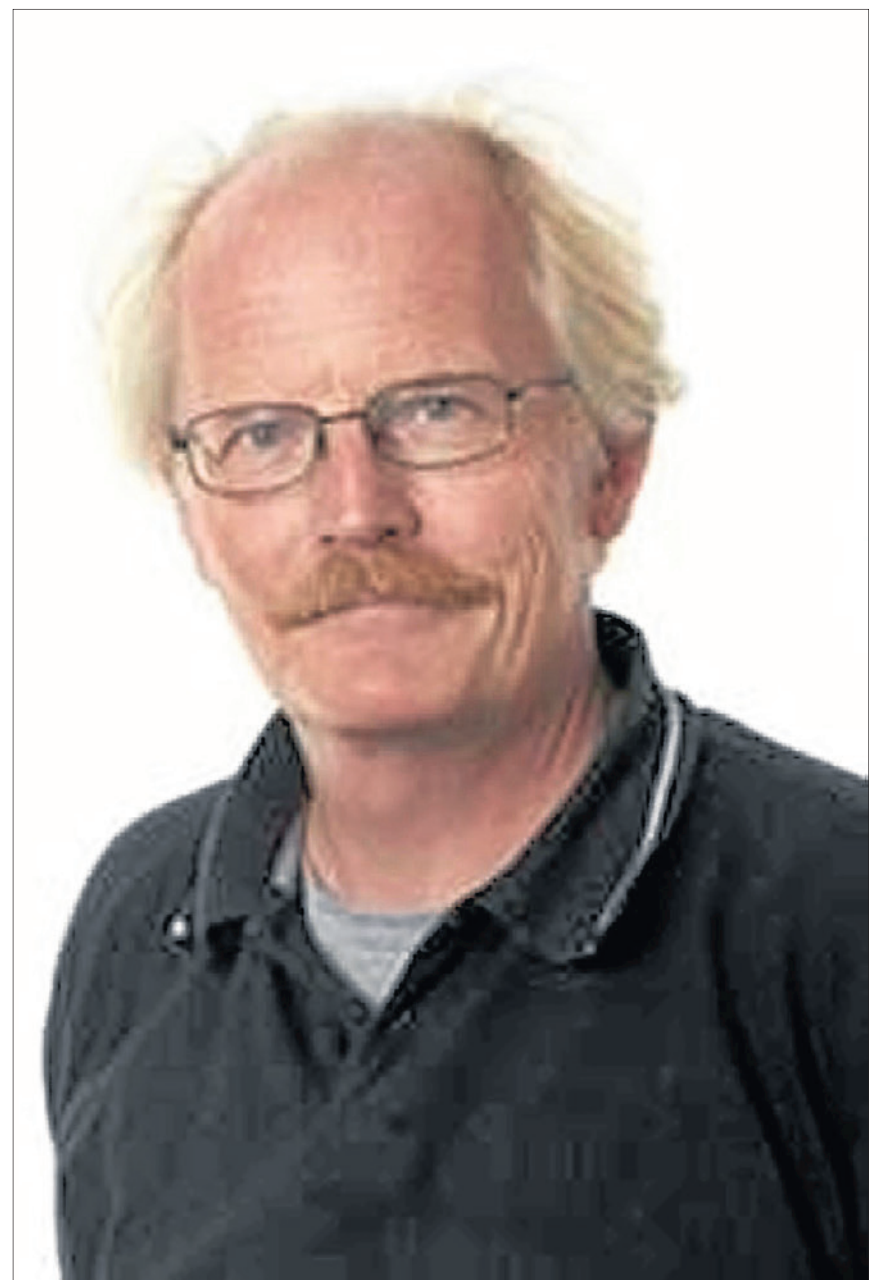
Men Demosthenes er også krævende.

Han fik allerede i oldtiden det ry, at han var taleren over dem alle, og det ry holdt sig i 2000 år. Men de sidste 200 år, hvor demokratiets anden og tredje bølge er gået over verden, er Demosthenes paradoksalt nok gået i glemmebogen. Når man skal læse ham nu, vil selve stilen kræve en indsats.

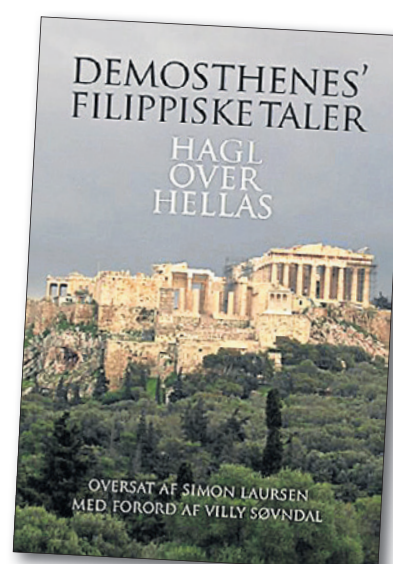
Oversætteren Simon Laursen anbefaler, at talerne læses højt, for akkurat som moderne politiske taler kan de være svære at læse som tekst, men lettere at forstå, når de fremføres. Den originale græske sætningsopbygning er fulgt, og det mundtlige præg er tydeligt.

På dansk har vi det bare svært med den høje stil, som teksterne udspiller sig i. Der er lange perioder, der er direkte tiltale, modsætningspar, pathos og meget andet, og den indimellem høje stil volder besvær.

Man må rose Laursen for resultatet. Selve talerne er blændende gengi-

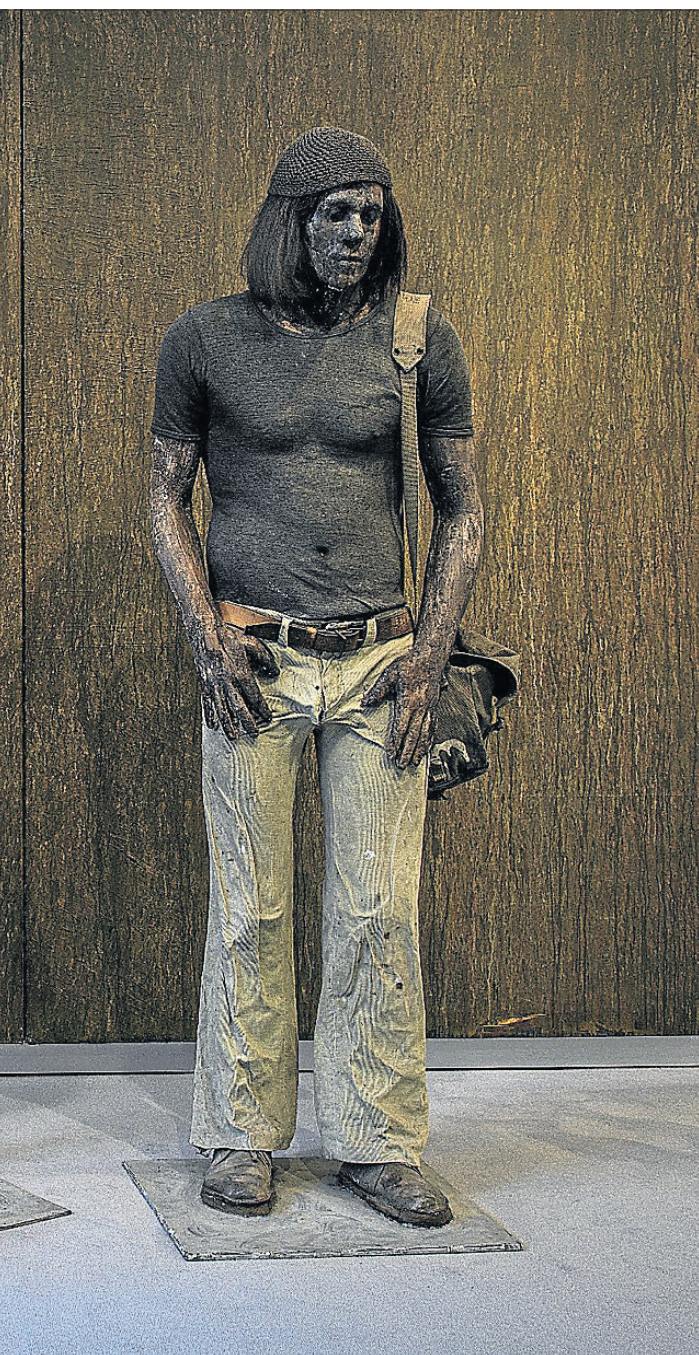
Oversætteren Simon Laursen er ekspert på Demosthenes og har arbejdet med teksterne igennem hele sit voksenliv.

Udgivelsen er forsynet med en tankevekkende indledning af Villy Søvndal. Når det hagler, kan man ikke bare dukke sig og håbe, det går ud over naboen.

Demokratiet kræver fortsat vilje til engagement, ellers overlades magten til autoritære kræfter. Det første demokratiske samfunds store forsvare kan måske inspirere endnu.

Hans Gregersen
kultur@nordjyske.dk

"Busstoppestedet" (1972-73). Her kan man trods tidens tand og tidens mode, alligevel stå én til én over for et andet menneske, som man kan læse sig selv ind i. På tværs af tid og rum. Det er udstillingens store force. Og det er et værk, der har imponeret - men sandelig også forskrækket - Kunstens gæster gennem mange år.

Billedet "Ensom" er fra 1971. Udsnit.

mennesker. Nemlig dig og mig.

Udstillingen viser det hele fornemt og prisværdigt. Længslernes skyggesider, men også deres livgivende sider.

Troels Laursen
kultur@nordjyske.dk

■ "Kurt Trampedach – Møder i mørket"

Kunsten, Museum of Modern Art, Aalborg
Til 6. januar 2019.